

slavnost
lampiónů

Je jedna hodina a patnáct minut
s půlnoci, přesně (letní čas).

Přichází domů pozdní chodec
a rozsvěcuje. Světlem do tmy noční
vyhřezla jeho samota.

Ó hvězdné nebe, vidím tvoje ticho,
jak mléčně rozstříklo se prostorem

V tu chvíli na Dalekém východě
je ráno, krásné ráno, osm hodin
a patnáct minut (japonského času).

- v tu chvíli zde, zde na

předměstí Prahy,

je jedna hodina a patnáct minut
s půlnoci, přesně (letní čas) -
a tam je krásné ráno, osm hodin
a patnáct minut . . .

tam v tu chvíli

právě to padá, právě to padá

JÚLIUS KOWALSKI

PRIATELIA,

mám za úlohu napísať niekoľko riadkov o svojej opere „Lampiónová slávnosť“. K tomu ma vyzvalo vedenie Štátnej opery v Ostrave, ktorá toto dielo uvádza ako celoštátnu premiéru po uvedení tejto opery v bratislavskej televízii 20. novembra 1962. Hudobnú nahrávku pre televíznu inscenáciu previedol dirigent Václav Jiráček, terajší šéf Štátnej filharmónie v Ostrave a teraz sa ujal naštudovania Zdenek Košler, šéf Štátnej opery v Ostrave — víťaz medzinárodnej dirigentskej súťaže v New Yorku.

Z príležitosti uvedenia diela sa vždy vyskytujú so strany verejnosti otázky: prečo skladateľ napísal toto dielo, prečo vzal práve tento námet, ako k veci pristúpil, prečo riešil konflikty takto alebo takto.

Po vytvorení spevohry pre deti a mládež „Rozprávka pri praslici“ (Zlatovláska) na námet slovenskej ľudovej rozprávky spracovanej spisovateľom Ľudom Zelenkom, hľadal som niekoľko rokov vhodný námet pre súčasnú operu, ktorá by postavila terajší život, terajšieho človeka na javisko. A tak som náhodou dostal do rúk činohru nemeckého spisovateľa Hans Pfeiffera

z NDR „Lampiónová slávnosť“. Námet ma zaujal svojou veľkou tragédiou a vierou v nový život tak, že som autora požiadal o súhlas spracovania námetu na operné libreto, ktoré vypracoval bratislavský spisovateľ a prekladateľ Jarko Elen-Kaiser.

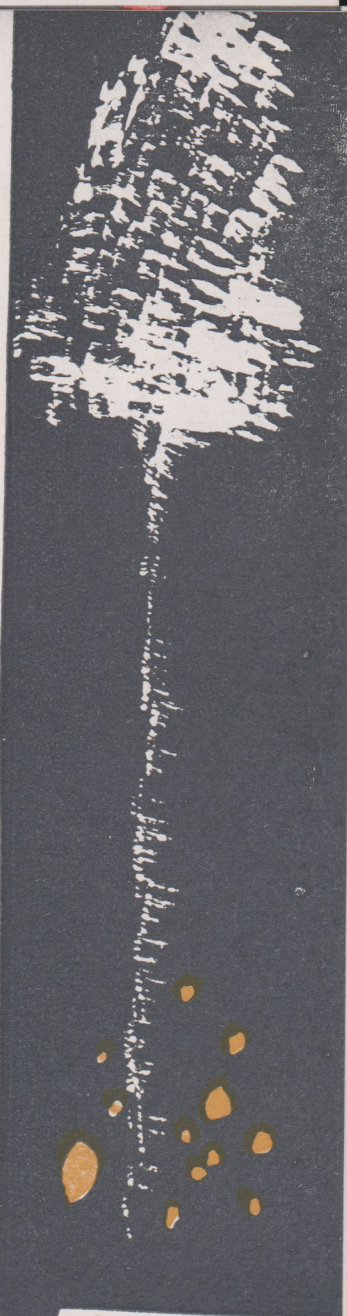
Svet plný nenávisti, militarizmu a náboženského fanatizmu sa tu stretáva s mladým novým životom naplneným ľudským humanizmom a vzájomným svetovým pochopením. Hra boja proti atomovej válke, hra boja za ľudské porozumenie inšpirovala má k vytvoreniu tejto opery.

Dej som cítil ako hru komornú — má aj malý počet postáv — a preto som predlohu spracoval na komornú operu s komorným orchestrom. Hra hlbokých tragických osudov dala sa vsunúť do malého rámca bez veľkého hluku a bez veľkého orchestrálneho aparátu, a preto sa od spevákov vyžaduje nielen precízny spevácky výkon, ale aj presvedčivé herecké stvárnenie.

V roku 1962 rozhodlo sa vedenie Štátnej opery v Ostrave uviesť „Lampiónovú slávnosť“ na svojej scéne.

Dovoľte mi, aby som zaželel všetkým účinkujúcim a spolupracovníkom inscenácie veľa zdraru k uvedeniu „Lampiónovej slávnosti“, ktorá je stále mementom v našich dnešných časoch.

Július Kowalski

JULIUS KOWALSKI:

slavnost lampiónů

Komorní opera o 3 dějstvích.

Libreto podle hry H. Pfeiffera zpracoval J. Elen.

Hudební nastudování: Zdeněk Košler, nositel vyzn. Za vynikající práci

Dirigent: Jan Štych

Výtvarník: Zbyněk Kolář j. h.

Režie: Ilja Hylas

Sbormistr: Jaroslav Krátký

Yamamoto	Jan Kyzlink Radoslav Svozil
Yuki, jeho dcera	Eva Gebauerová Jitka Kovaříková
Šido	Karel Kožušník Oldřich Lindauer
Major Eatherly	Čeněk Mičák Vojtěch Zouhar
James, jeho syn	Pavel Hlavica

Inspicent: Karel Raška
Jaroslav Deršák

Napovídá: Alena Bílková
Marie Pečínková

Československá premiéra 28. září v Divadle Zd. Nejedlého.

JULIUS KOWALSKI (nar. 1912 – člen Svazu slovenských skladatelů, v současné době působící v Bratislavě).

V kompozici žák Josefa Suka a Aloise Háby se v mládí uplatnil jako prudký a výbojný talent, který se intenzivně přiklonil k nejnovějším hudebním směrům. Svými ranými skladbami zasáhl i do čtvrttónové a šestitónové kompozice. Úspěšné skladby z tohoto údobí byly provedeny i za hranicemi naší vlasti v Paříži a Londýně.

Léta okupace byla pro skladatele převážně přípravným údobím. K nejvýraznějšímu rozvoji svých tvůrčích sil dospěl po osvobození. V oboru komorní hudby vytvořil II. smyčcový kvartet, programní Trio pro flétnu, lesní roh a klavír, nazv. „Písně o svobodě“. Uměleckému zobrazení soudobých námětů věnoval především svou písňovou tvorbu. Kowalski je autorem první slovenské budovatelské písně, nazvané „Píseň stroje“.

Vyspělý smysl pro stavbu rozlehlých kompozičních celků a nástrojové

cítění projevuje ve svých instrumentálních dílech. Pozoruhodné jsou skladby tohoto druhu – Symfonie pro velký orchestr, 2 komorní symfonie, Serenáda pro smyčce, Mládežnické concertino pro housle a orchestr, Válečná reminiscence se objevuje v „Poemě“ pro violoncello a orchestr, věnovaná památce padlých hrdinů Slovenského národního povstání. V řadě svých instrumentálních skladeb dospěl ke smělym výbojům. V jeho hudební řeči přibývá tónů dramatictější vypjatějších, komplikuje se harmonie, melodika. Stránka rytmická se však stále velmi často opírá o lidové taneční rytmy. Skladatel k těmto výrazným rysům své tvorby nedošel neorganicky, dorostl k nim rozvíjením stylu svých předešlých kompozic. Tento výboj dokumentuje zejména jeho druhé, hudebně dramatické dílo – opera Slavnost lampiónů.

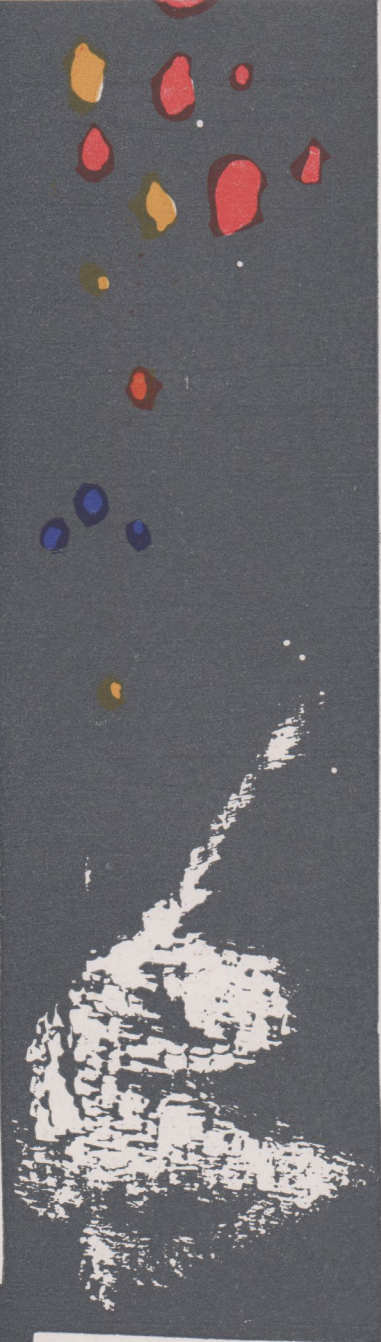
Hudebně dramatická tvorba je významnou součástí Kowalského tvorby. Patří sem celá řada scénických hudeb pro loutkové divadlo, rozhlas, televizi, včetně půvabné, moderně citěné celovečerní zpěvohry pro děti „Rozprávka pro praslici“. K soudobé společenské problematice promluvil nejpronikavěji ve své komorní opěře – Slavnost lampiónů. Celé dílo je neseno silnou protiválečnou tendencí. Dramaticky působivou hudební řeči odhaluje autor na příkladu atomovou bombou zničeného města Nagasaki – nesmyslnost vzájemného vyvražďování a ničení velkých lidských hodnot.

OBSAH OPERY

odehrává se v Nagasaki roku 1946.

V malém letním domku na pokraji města žije bývalý letecký důstojník Yamamoto se svou dcerou Yuki. Je jedním z těch Japonců, kteří přežili hrůzu oné tragické chvíle, kdy na Nagasaki dopadla atomová bomba. Zhoubné síly atomového záření však úplně podlomily jeho zdraví. Zmrzačen, odkázán na pomoc své jediné dcery, nesmiřen s porážkou Japonska, jítří každým dnem svou hlubokou nenávist k vítězům, k těm, kdož zavinili smrt jeho ženy a dvou synů.

Děj opery se rozvíjí příchodem americké vojenské a lékařské komise do města. Dva z těchto Američanů mají být ubytováni u důstojníka Yamamota. Otec s dcerou s napětím očekávají své „hosty“. Přichází major Eatherly se svým synem Jamesem. Yuki poznává v Jamesovi mladého lékaře, s nímž se již setkala v nemocnici. Dobře si zapamatovala jeho tvář. Jedině v ní, v žádné jiné, přečetla hrůzu, zoufalství a hlubokou lítost s nemocnými. Také mladý lékař s překvapením poznává v Yuki ošetřovatelku, s jejímž pohledem, plným porozumění, se v nemocnici setkal. Sympatie mla-

dých lidí vzrůstají. James je okouzlen půvabem Yuki a Yamamoto tuší, že nenávisť, kterou v dceři neustále jitřil, se pomalu mění v náklonnost.

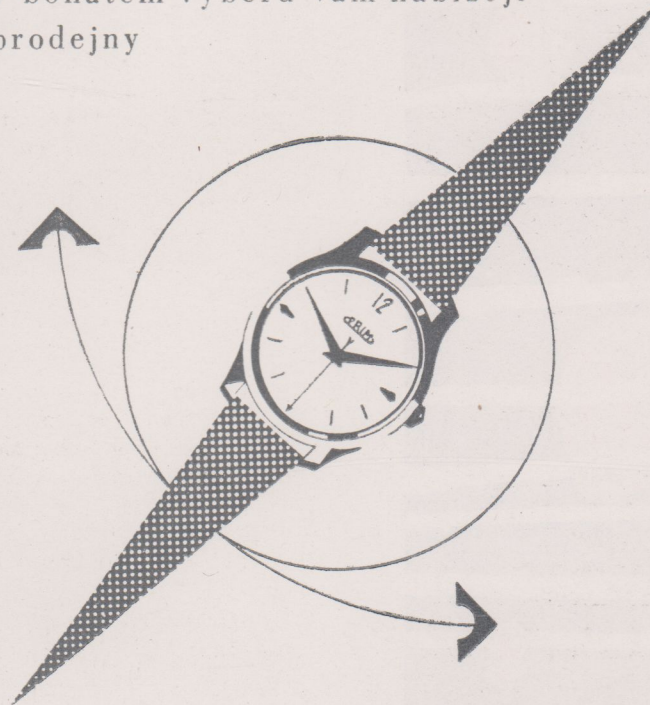
Avšak nejen Yamamoto je nespokojen s jednáním své dcery. Také major Eatherly pozoruje změnu na svém synovi. Nejdříve pokládá celou záležitost za pouhý flirt. Syn ho však ujistí o opaku a prohlásí, že se s Yuki ožení a zůstane v Nagasaki. Mezi synem a otcem vypukne ostrá hádka. V tomto okamžiku nachází major Eatherly spojence v Yamamotovi. Oběma jde o stejnou věc – za každou cenu zabránit mladým lidem v lásce. Yamamoto žádá majora, aby mu ponechal dva dny na přemýšlení. Příchodem Šida, mladého chlapce, Yukina chráněnce – napadne Yamamotovi zlověstná myšlenka. Ví, že chlapec dceři miluje – využije tedy jeho lásky k tomu, aby odstranil Jamese.

Je předvečer slavnosti lampiónů – japonského svátku mrtvých. Yamamoto je sám. Tisícileté tradice, předsudky a hluboká, nepřekonatelná nenávisť hlodá v tomto starci. Rozhodl se za každou cenu odstranit Jamese. Jeho záměr se však nezdařil. Šido při pokusu vystřelit na Jamese poranil sám sebe. V tom okamžiku si také chlapec uvědomil dopad svého činu a pokorně podává zbraň Jamesovi.

Yamamoto je zoufalý. Domů přichází Yuki a vzápětí major, který žádá, aby Yuki odešla z města. James příběhne dívku bránit. Tu major vytáhne svou poslední zbraň proti milencům. Yuki se dovídá, že major Eatherly je onen muž, jenž shodil na Nagasaki atomovou bombu... Účinek jeho slov je ohromující. Yamamoto s posledním vypětím sil vytáhne dýku a majora zabije. A když jeho zoufalý pokus zabít i Yuki selže, spáchá sám harakiri.

Smrtí Yamamotovou padá tíha tisíciletých tradic, tíha předsudků a nenávisť. Yuki a James, zbaveni pout svých otců, zažihají společně lampióny.

NÁRAMKOVÉ HODINKY
československé, sovětské, NDR
v bohatém výběru Vám nabízejí
prodejny

KLENOTŮ

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

Verše vyňaty ze sbírky Fr. Hrubina – Hirošima

Július Kowalski: Slavnost lampiónů. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci prom. hist. E. Sýkorové, grafická úprava Jana Horáčková, fotografie Fr. Krasl, typografická spolupráce R. Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod Ostrava, prov. 22, Hollarova 14. Cena 1,50 Kčs

T 12-33886